

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
Decizie privind sistarea procesului pentru controlul
constituționalității Hotărîrii Guvernului nr.508 din
17 mai 2004 "Despre aprobarea Regulamentului provizoriu
privind inventarierea bunurilor agricole arendate"*

Nr.4 din 09.12.2004

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.241/30 din 27.12.2004

* * *

* M. O., 2004, nr.83-87, art.652.

Curtea Constituțională în componența:

Victor PUȘCAȘ - președinte
Alina IANUCENCO - judecător
Mircea IUGA - judecător-raportor
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea Maiei Țurcan, grefier, Alexandru Slusar, reprezentantul deputaților în Parlament Dumitru Braghiș și Valeriu Cosarciuc, autorii sesizării, Elena Mocanu, viceministru al justiției, reprezentantul permanent supleant al Guvernului la Curtea Constituțională, Tudor Iasinschi, viceministru al agriculturii, reprezentantul Guvernului, Tudor Știrbu, șef-adjunct al Direcției juridice a Cancelariei de Stat, reprezentantul Guvernului, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr.508 din 17 mai 2004 "Despre aprobarea Regulamentului provizoriu privind inventarierea bunurilor agricole arendate".

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaților în Parlament Dumitru Braghiș și Valeriu Cosarciuc, depusă la 18 iunie 2004, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 3 august 2004 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Procuraturii Generale, Curții Supreme de Justiție, Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Curții de Conturi, Academiei de Științe, Centrului pentru Drepturile Omului, Universității de Stat din Moldova, Universității Libere Internaționale din Moldova.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și argumentele expuse de participanții la proces, Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 17 mai 2004 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.508 "Despre aprobarea Regulamentului provizoriu privind inventarierea bunurilor agricole arendate" (în continuare - Hotărîrea nr.508), prin care a

expus modul de inventariere, în vederea determinării situației reale, a bunurilor agricole devenite proprietate privată în urma reorganizării fostelor gospodării agricole și transmise în arendă. Regulamentul stipulează determinarea bunurilor agricole în expresie naturală și bănească, calcularea și reevaluarea cotei-părți valorice a fiecărui proprietar și a coproprietarilor ș.a.

Potrivit semnatarilor sesizării, Hotărîrea nr.508 și Regulamentul aprobat prin aceasta vin în contradicție cu principiul separației puterilor în stat, principiile de bază ale autonomiei locale în sate și orașe și dreptul de proprietate privată, statuate de Constituție. În opinia lor, aceste acte contravin art.46 din Constituție, care garantează dreptul de proprietate, prevederilor Codului civil, care stabilesc regimul apariției, modificării și încetării dreptului de proprietate în comun.

Ei susțin că Regulamentul aprobat prin Hotărîrea nr.508 conține dispoziții primare, care nu sînt prevăzute de Legea contabilității și Legea privind administrația publică locală, învederînd depășirea atribuțiilor de către Guvern.

De asemenea, ei consideră că prin prevederile pct.32 din Regulament, potrivit cărora decizia consiliului local de aprobare a materialelor inventarierii bunurilor agricole va servi, în procesul de reglementare a relațiilor de arendă, gestiune etc., drept confirmare a dreptului de proprietate asupra bunurilor agricole, Guvernul a comis o ingerință în competența puterii judecătorești.

2. Raportînd Hotărîrea nr.508 și Regulamentul aprobat prin aceasta la dispozițiile Legii Supreme, la legislația în domeniu și la actele internaționale cu privire la drepturile omului, Curtea reține următoarele.

Potrivit art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului. În sensul dispozițiilor constituționale, Legii cu privire la Curtea Constituțională*, Codului jurisdicției constituționale**, Curtea exercită controlul constituționalității exclusiv a actelor cu caracter normativ, adică a celor ce conțin norme de drept.

* M.O., 1995, nr.8, art.86.

** M.O., 1995, nr.53-54, art.597.

Legea nr.317-XV din 18 iulie 2003 "Privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale"* în art.2 stipulează că act normativ, emis de Guvern și de alte autorități publice centrale, este actul juridic care stabilește reguli obligatorii de aplicare repetată la un număr nedeterminat de situații identice.

* M.O., 2003, nr.208-210, art.783.

Analizînd Hotărîrea nr.508 și Regulamentul aprobat prin ea, Curtea constată că ele poartă un caracter provizoriu, se aplică pentru un singur caz și sînt adresate unui cerc strict individual de subiecți. Astfel, aceste acte nu pot face obiectul jurisdicției constituționale, deoarece după conținutul și natura reglementărilor nu comportă caracter normativ.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.60 lit.c), art.61 și art.64 din Codul jurisdicției constituționale,
Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Sistează procesul pentru controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr.508 din 17 mai 2004 "Despre aprobarea Regulamentului provizoriu privind inventarierea bunurilor agricole arendate".

2. Prezenta Decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

Președintele
Curții Constituționale

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 9 decembrie 2004.
Nr.4.

OPINIE SEPARATĂ

expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea
cu privire la Curtea Constituțională și art.67 din Codul
jurisdicției constituționale

Prin Hotărîrea nr.508 din 17 mai 2004 Guvernul a aprobat Regulamentul provizoriu privind inventarierea bunurilor agricole arendate. Regulamentul stabilește modul de inventariere a bunurilor agricole devenite proprietate privată în urma reorganizării fostelor gospodării agricole și transmise în arendă, determinarea bunurilor agricole în expresie naturală și bănească, calcularea și reevaluarea cotei valorice a fiecărui proprietar, estimarea cotei valorice a coproprietarilor ș.a. Regulamentul se extinde asupra tuturor agenților economici, indiferent de forma organizatorico-juridică.

În sesizarea depusă la 18 iunie 2004 grupul de deputați în Parlament afirma că Hotărîrea nr.508 și Regulamentul respectiv contravin art.6, art.46, art.72 alin.(3), art.102 alin.(2) și art.112 alin.(2) din Constituție.

Prin decizia Curții din 3 august 2004 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi, astfel recunoscîndu-se că Regulamentul aprobat prin Hotărîrea nr.508 este act normativ și conține probleme de drept.

Însă în ședința din 9 decembrie 2004 Curtea a sistat procesul pentru motivul că soluționarea acestuia nu ține de competența Curții Constituționale, apreciind că Regulamentul, fiind provizoriu, nu este act normativ, se aplică pentru un singur caz, nu dă naștere unor raporturi juridice noi.

Consider nefondată decizia Curții pentru următoarele motive:

Conform teoriei generale a dreptului, norma juridică este o regulă de conduită generală și impersonală, instituită de puterea publică sau recunoscută de aceasta, a cărei respectare obligatorie este asigurată, la nevoie, de forța coercitivă a statului.

Norma de drept, potrivit Legii nr.780-XV din 27 decembrie 2001 "Privind actele legislative", este o regulă socială obligatorie, o prescripție generală, oficială, impersonală și sancționabilă, aplicabilă unei serii întregi de situații concrete.

Potrivit definiției date de teoria generală a dreptului, efectul juridic este crearea, modificarea sau stingerea unui raport juridic.

Regulamentul aprobat prin Hotărîrea nr.508 învederează că dispozițiile acestuia conțin reguli sociale obligatorii, care au o prescripție generală, oficială, impersonală, aplicabilă unei serii întregi de situații concrete (mai mult de 1 milion), privesc toți agenții economici, indiferent de forma organizatorico-juridică, și în

consecință aduc atingere raporturilor stabilite de alte acte normative, prin care s-a consfințit dreptul de proprietate privată apărut în urma privatizării legale a bunurilor agricole.

În opinia mea, Curtea avea obligația de a exercita controlul constituționalității Hotărîrii nr.508 și a Regulamentului aprobat prin aceasta și, în conformitate cu art.6 alin.(3) din Codul jurisdicției constituționale, de a-și extinde limitele de competență asupra art.29 alin.(2) din Legea cu privire la arenda în agricultură nr.198-XV din 15 mai 2003*, care a servit drept temei pentru elaborarea Regulamentului.

* M.O., 2003, nr.163-166, art.650.

Cu excepția unui alineat din dispozițiile finale și tranzitorii, Legea nr.198-XV nu conține alte prevederi care ar stipula efectuarea inventarierii bunurilor agricole arendate, îndeosebi a celor private, de către autoritățile publice.

Curtea trebuia să verifice minuțios dacă actele contestate corelează și corespund art.9, art.46, art.96 alin.(1), art.102, art.114 și art.127 din Constituție, art.1 din Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, art.315, art.316, art.320, art.326, art.337 și art.344 din Codul civil**, prevederilor Legii cu privire la privatizare nr.627-XII din 4 iulie 1991***, Legii restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare nr.392-XIV din 13 mai 1999****, Legii cu privire la gospodăriile țărănești (de fermier) nr.1353-XIV din 3 noiembrie 2000*****, Legii cu privire la arendă nr.861-XII din 14 ianuarie 1992***** și, desigur, Legii cu privire la arenda în agricultură nr.198-XV din 15 mai 2003 și să pronunțe o hotărîre argumentată privind constituționalitatea sau neconstituționalitatea Hotărîrii nr.508 și a Regulamentului aprobat prin aceasta.

* M.O., Tratatate internaționale, 1998, vol.I, p.342.

** M.O., 2002, nr.82-86, art.661.

*** M.O., 2004, nr.61-63, art.337.

**** M.O., 1999, nr.73-77, art.341.

***** M.O., 2001, nr.14-15, art.52.

***** M.O., Monitor, 1992, nr.1, art.12.

Judecător
al Curții Constituționale

Mircea IUGA

9 decembrie 2004.